

Ballal Warangal Diga Dow

Watson Goodman
hawti aayaaje de'e

Taa deftel ngel sorre

BALLAL WARANGAL DIGA DOW

«Ballal warangal diga dow» dum kawtal aayaaje cubaade diga Deftere Ceniinde, bolwande dow haalaaji feerefeere. Ko faasitirta Deftere bee laab'dum dum Deftere bee hoore muudum.

Wolde Allah don wara diga asama, laati ballal bood'ngal ngam bernde dabbande huuwugo muuyo Allah. To goddo tuubi, acci hakkeji maako, nden o ewna Jawmiraawo Yeesu Almasiihu nder bernde maako, o hisan. Jawmiraawo wanganan mo, nden o hokkan bernde nud'dindo seyo hee jam. Mi maati dum nder duubu 1937, haa jonta boo woodi kawtal ngal bee Jawmiraawo. Mi don toro ma hokku mo hoore ma, o laato Jawmiraawo ma bee kisnoowo ma, to a hokkaayno mo hoore ma tawon. —Watson Goodman (1920-2002)

Text reprinted from the Bible in Fulfulde (Cameroun) by permission of United Bible Societies Africa Regional Centre, Nairobi, Kenya.

YIIDE ALLAH

1

Ammaa Almasiihu maayi mbat-tudi meefen yaake en konne'en Allah no. Bana ni Allah wangi-niri no o yid'iri en. —Roma'en 5.8

Yoo, lutti nyande woore haa juulde Paska wafa. Yeesu anndi saa'i muudum wari haa o acca du-niyaaru, o hoota haa Baabiraawo. O yidi yimbe maako nder duni-yaaru, o yidi be haa timmoode. «Walaa yiide burata nde'e: God-fo hokka yonki muudum ngam soobiraabe muudum.»

—Yuhanna 13.1; 15.13

E diga Yeesu Almasiihu, cee-doowo goongaajo, ummitinaafo

arano nder maaybe fuu, laamiifo laaamlaambe duniyaaru boo. Ka nko o yidi en. O rufi yiyam maako ngam haa o rimfina en diga hak-keeji meeden.

—Wahayu Yuhanna 1.5

«Allah yidi duniyaaru masin. Ngam maajum o hokki Bidfo maako bajjo. Koomoy nuddini Bidfo oo, halkataa, ammaa o he-ban ngeendam nduumiidam.»

—Yuhanna 3.16

Ndaa no Allah holliri en yiide muudum: O neli en Bidfo maako bajjo haa nder duniyaaru ngam en kebra ngeendam bee maako.

—1 Yuhanna 4.9

2 YEESU ALMASIIHU O ALLAH

Fakat, sirri diina men mawdo: Almasiihu wangi bee bandu nedfo, Ruuhu Allah seedi mo o jaaliifo. Malaa'ika'en fuu ngi'i mo. Ummaatooje nani kubar maako. Yimbe duniyaaru nuddini mo, haa asama o hebi teddungal burdungal. —1 Timote 3.16

Haa fuddam, diga Allah ta-gaayno duniyaaru tawon, woodi bi'eteedo Wolde. Wolde maajum donno wondi bee Allah, kayre woni Allah. . . . Wolde go laati nedfo mardo bandu, o joodi caka meefen. . . . Bee maako Allah wangi-niri mboodfeenga mum e goongaa-ku mum fuu. —Yuhanna 1.1 he 14

Dum fuu dum laati ngam goon-dingo ko Jawmiraawo wi'no bee hunduko annaboojo: «Paanyo debbo reedan, danyan bidfo gor-ko, fe ewnoto innde maako Imma-nuyila», bana wi'ugo: «Allah don wondi bee meefen.»

—Matta 1.22, 23

«Min e Baabiraawo min gootum.» —Yuhanna 10.30

Yeesu wi'i mo: «Filip, duuri mi don wondi bee moodon, nden a anndaa yam? Koomoy yi'i yam, yi'i Baabiraawo. Ngam dume a wi'i: Hollu min Baabiraawo? A nuddinaay mi don nder Baabiraawo, Baabiraawo boo don nder amna? . . . » —Yuhanna 14.9, 10

Allah don wondi bee koomoy seedi Yeesu woni Bid'fo Allah, god'fo man boo don wondi bee Allah.

—1 Yuhanna 4.15

Malaa'ikaajo wi'i mo: «Ruuhu Ceniifo waran dow maafa, baawde Allah Bangiifo waran dow maafa bana dowdi. Ngam maa-jum bid'fo mo a tammi danyugo, be ewnoto mo Ceniifo e Bid'fo Allah.»

—Luka 1.35

En ndanyanaama bingel, en ndokkaama bid'fo gorko! Laamu wallinaama dow balawal maako. Be ewnan innde maako: Dawroowo kaayefiijo, Allah cembid'fo, Baaba duumiifo, Laamfo salaa-man.

—Esaaya 9.5

Nde o don wolwa tawon, ndaa ruuldere delkannde wari, suddi be, sawtu iwi haa ruulde man, wi'i: «Oo woni Bid'fo am gifaad'o, mi don seyoro mo masin. Nanane mo.»

—Matta 17.5

Nder Almasiihu en don ngi'a Allah e no o wa'i fuu.

—Kolossi'en 2.9

Nde Yeesu nani be ngurtini mo, o tefi mo, o yami mo: «A nuf'dini Bii-ned'fo na?» O jaabi: «Moodibbo, wi'am, moy woni kaŋko? Ngam haa mi nuf'dina mo.» Yeesu wi'i mo: «A don yi'a mo, (Bid'fo Allah) kaŋko o don wolwane jonta.»

—Yuhanna 9.35-37

4 YEESU DON YECCA EN MO O LAATI

Yeesu jaabi ɓe: «Onon on iwi haa les, min mi iwi haa dow. Onon on iwi duniyaaru ndu, ammaa min mi laataaki mo duniyaaru ndu.»
... Yeesu jaabi ɓe: «Mi d'on wi'a on bee goonga: Diga Ibrahiima danyaaka, mi d'on.»

—Yuhanna 8.23 he 58

Debbo wi'i mo: «Mi anndi Alma-siihu tammi warugo. To o wari, o wanginanan min kuuje fuu.» Yeesu jaabi mo: «Min bolwanand'o ma woni kanƙo.»—Yuhanna 4.25, 26

Yeesu wi'i ɓe: «Min woni tam-seere ngeendam. Koomoy wari haa am, meetataa maatugo weelo sam. Koomoy nuɗɗini yam boo,

meetataa d'omɗugo sam.

—Yuhanna 6.35

«Yaake mi d'on nder duniyaaru, min woni annoora maaru.»

—Yuhanna 9.5

Yeesu tokki wi'ugo: «Mi d'on wi'a on bee goonga: Min woni dammugal waalde baali.»

—Yuhanna 10.7

Yeesu wi'i mo: «Min woni ummitinoowo, geedinoowo maayɓe. Koomoy nuɗɗini yam, yeedan, koo to o maayi boo.»

—Yuhanna 11.25

«On d'on ewno yam moodibbo e Jawmiraawo; d'um goonga boo, ngam mi woni non.»

—Yuhanna 13.13

Nden o umri yimbe njoodo dow hud'o. Kaŋko o hoosi tamseeje jowi e lid'fi d'ifi go, o tijji dow, o yetti Allah. O yewi tamseeje man, o hokki pukara'en, be ndokka yimbe. Be fuu be nyaami, be kaari. Pukara'en moobti luttudum man, dum heewi cilaaje sappo e d'ifi. Limgal nyaambe tamseeje dillani worbe ujine njowo, rewbe e bikkoy limaaka. —Matta 14.19-21

Simon jaabi mo: «Moodibbo, min kuuwi jemmaare fuu, min kebaay koodume, ammaa nde an wi'i mi wada dum kam, mi sakkinan jubaaji.» Be cakkini jubaaji, be nangi lid'fi duud'fi, haa jubaa-

ji maŋbe pud'fi seekugo.

—Luka 5.5, 6

Wumbe d'ido don njoodi kombi laawol, be nani Yeesu don saalo, be pud'fi wookugo, be mbi'i: «Jawmiraawo, bii Daawuda, endu min.» . . . Yeesu . . . yami be: «Ko ngid'fon mi huuwana on?» Be njaabi: «Jawmiraawo, haa gite amin ngi'a.» Yeesu yurmini be, meemi gite maŋbe, law yimbe d'ido go mbumti, be tokki mo.

—Matta 20.30 he 32-34

O yi'i ibbi kombi laawol, o yehi haa maaki, ammaa o tawaay ibbe, sey haakooji tan. Nden o wi'i ibbi: «A meetataa rimugo biŋbe sam.» Law ibbi go yoori. —Matta 21.19

6 **YEESU ALMASIIHU O TAGOOWO,
O JAWMIRAAWO BOO**

Bee maako Allah tagri kuuje fuu haa asama e dow lesdi, naa ko yi'ete tan, ammaa ko yi'ataake boo, waato baawdeeji e laamuuji e mawbe asama fuu. Allah tagri kuuje fuu bee Almasiihu, o tagi de ngam maako boo.

—Kolossi'en 1.16

«Ngam maajum sey yimbe Isra'iila fuu paama fakat, Yeesu oo, mo on bili haa leggal gaafaangal, kanko on Allah darni haa o laato Jawmiraawo e Almasiihu.»

—Kuude Nelaabe 2.36

Allah bee hoore mum ewni on haa kawtal bee Bid'fo mum Yee-

su Almasiihu, Jawmiraawo men. Allah oo woni koolniid'o.

—1 Korintu'en 1.9

Ngam Almasiihu maayi, yeed'iti haa o laato Jawmiraawo maaybe e yeed'be fuu.

—Roma'en 14.9

Ammaa nder balde ragareeje de'e, Allah wolwani en bee hunduko Bid'fo muudum. Bee maako Allah tagri duniyaaru e asama, o subu mo boo ngam o marna mo kuuje fuu haa foroy.

—Ibraniiko'en 1.2

De fuu de teddinan Allah, de ceedoto; «Yeesu Almasiihu woni Jawmiraawo.»

—Filippi'en 2.11

YEESU ALMASIIHU O KIITOOWO YIMBE FUU 7

To non kam, koni pelata deer-
fa? Malla koni njawotofa deer-
fa? Enen fuu en daroyto yeeso
kiita Allah haa o linya en.

—Roma'en 14.10

Mi don toro ma yeeso Allah e
Yeesu Almasiihu mo hiitoto
maaybe e yeed'be fuu. O waran fa-
kat, ngam haa o darna laamu maa-
ko. Ngam maajum umran ma mi.

—2 Timote 4.1

«To Bii-ned'fo wari nder ted-
dungal muudum bee malaa'ika'en
muudum fuu, o jood'oto dow leeso
laamu maako. Ummaatooje duni-
yaaru fuu moobtoto yeeso maako,
o sendan yimbe bana gaynaako

sendirta baali debbi bee jawfi.»

—Matta 25.31, 32

Baabiraawo hiitataako koomoy,
ammaa o hokki Bid'fo baawde
hiitaago.

—Yuhanna 5.22

Nyalaade Allah wad'ata kiita
dow numooji yimbe sirriiji, dum
fuu dum wangan. Kanjum woni
seedamku linjiila ka Yeesu Alma-
siihu umri yam waajugo.

—Roma'en 2.16

«O umri min min ngaajina yim-
be fuu linjiila, min ceedo kanke
woni mo Allah darni ngam o hiito
yeed'be e maaybe.»

—Kuude Nelaabe 10.42

8 KISNDAM DON HAA YEESU TAN

«Min woni dammugal, koomoy nastiri bee am, hisan. O heban nastugo e wurtaago, o heban nyaamdu boo.» —Yuhanna 10.9

Yeesu jaabi mo: «Min woni laawol jahranngol haa goonga e ngeendam. Walaa mo hebata yahugo haa Baabiraawo bee laawol feere, sey bee am.» —Yuhanna 14.6

«Ngam maajum mi wi'i on: On maayan nder hakkeeki moodon. Ngam on maayan nder hakkeeki moodon to on nuddinaay min woni mo ngonmi.» —Yuhanna 8.24

Nde o laati timmididfo, o laati baaba kisndam nduumiidam

ngam koomoy d'owtani mo.

—Ibraniŋko'en 5.9

Ngam Allah jo'inaay en haa maaten tikkere muudum, am-maaen kistra bee Jawmiraawo men Yeesu Almasiihu.

—1 Tessaloniiki'en 5.9

Ngam maajum o waawan hisnugo yimbe be o yahri haa Allah jonta e haa foroy, ngam o don yeedi haa foroy ngam o torano be Allah.

—Ibraniŋko'en 7.25

«Haa maako tan kebeten kisndam, ngam walaa godfo feere haa duniyaaru sam, mo Allah hokki baawde haa en keba hisrugo bee muudum.»

—Kuufde Nelaabe 4.12

Ammaa onon, Allah ewni on haa kawtal bee Yeesu Almasiihu. Almasiihu laati anndal men iwngal haa Allah. Bee Almasiihu kebrud'en yerduye Allah, en laati yimbe Allah senaabe, en rimbe e maayde boo. —1 Korintu'en 1.30

Kaŋko o hokki yoŋki maako ngam meed'en. Bana ni o rimd'ini en e halleende fuu, o labbini en haa en laato yimbe maako, maral maako, tiinotoobe huuwugo kuud'e bood'e. —Titus 2.14

Kadi sey on ngetta Baabiraawo bee seyo ngam kaŋko o yottini on jabugo ged'al kuuje bood'e fuu d'e o sigani yimbe maako nder laamu annoora. Ngam o wurtini en

baawde nyibre, o nastini en jam nder laamu Bid'do maako gid'ad'o. Bee Bid'do oo en kebi ndimu, hakkeji boo njaafaama.

—Kolossi'en 1.12-14

«Ngam Bii-ned'do wari d'abbitugo, hisna ko majji.» —Luka 19.10

Be ngimi yimre hesre bana ni: «An a he'i hoo'ugo deftere, a takkita takkande maare. Ngam a mbaraama, bee maayde maada soottani Allah yimbe iwbe haa asli e demde e le'i e ummaatooje fuu.» —Wahayu Yuhanna 5.9

Ammaa Allah endi be, hokkan be yerduye mum caahu. Bee Yeesu Almasiihu o rimd'iniri be diga baawde hakke. —Roma'en 3.24

10 LAA BINEEKI BEE YIYAM ALMASIIHU

To laatake en kebi yerduye Allah bee yiyam Almasiihu ndufaaɗam ngam meeden, nden kam en anndi boo Almasiihu hisnan en tikkere Allah warannde.

—Roma'en 5.9

Ngam daliila yiyam Almasiihu ndufaaɗam keɗen ndimu e yaa-fuye hakkeeki men. Bana ni Allah waŋginani en mangu mbood'eenga muuɗum.

—Efesu'en 1.7

Ammaa to en ɗon njoodi nder annoora bana no Allah ɗon joodi nder annoora, en njoododoto bee narral, yiyam Yeesu, Biɗɗo maa-ko, labbinan en diga hakkeeki meeɗen fuu.

—1 Yuhanna 1.7

Ngam on anndi saman ko coot-tiraadon ngam taa on njoodo bilaa tammunde bana kaakaaji moodon... Ammaa on kebi ndimu bee yiyam caɗɗam ɗam Almasiihu, mo laati bana jawgel laabngel ngel walaa aybe.

—1 Piyer 1.18, 19

Nde non kam, yiyam Almasiihu buran nafugo piw. Bee Ruuhu nduumiingu o hokkiri yonki maa-ko haa Allah bana sadaka ka walaa aybe koo tis. Yiyam maako labbinan berɗe meeden, ittan ay-beeki meeden, ngam taa en mbada ko yahrata en haa maayde, ammaa en keba huuwango Allah, dokkoowo ngeendam.

—Ibraaniko'en 9.14

KISNDAM DON WARARA DIGA NUDDINGO ALMASIIHU

11

Fakat, kisndam mon don dari dow mo'ere maako tan. Naa dum kuugal moodon, dum dokkal Allah ngal njabdon bee nuddinki.

—Efesu'en 2.8

Yoo, en kebi yerduye Allah ngam en nuddini mo. Jonta hoolaare don hakkunde maako bee meeden, barka Jawmiraawo men Yeesu Almasiihu. —Roma'en 5.1

To godfo hawti bee Almasiihu, juulnol malla sooynde juulnol fuu walaa saman, sey nuddinki ki huuwrata bee yiide tan.

—Galaatiya'en 5.6

Ngam bingel Allah fuu waawan jaalaago duniyaaru. Bee nuddinki

meeden njaalortooden duniyaaru.

—1 Yuhanna 5.4

«To a nuddini Jawmiraawo amin Yeesu, a hisan, an bee yimbe saare ma fuu.»

—Kuude Nelaabe 16.31

... «Noy min mbadata haa min kuuwa kuude de Allah yidi?» Yeesu jaabi be: «Ndaa kuugal ngal Allah d'abbata haa moodon: On nuddina mo o neli.» —Yuhanna 6.28, 29

Ammaa ko winda nder maare, dum windaama ngam on nuddina Yeesu woni Almasiihu, Bidfo Allah, ngam haa on kebra ngeendam bee nuddinki maajum.

—Yuhanna 20.31

Bana asama towri dow lesdi, bana non mo'ere maako mawniri dow hulbe mo. . . . Ammaa hinnu-ye Jawmiraawo dow hulbe mo duumoto, mo'ere maako yottoto bibbe e taaniraabe boo.

—Jabuura 103.11, 17

Yettoore laatano Allah, . . . ngam o baabiraawo endoowo, o Allah de'itinoowo min foroy.

—2 Korintu'en 1.3

(Ya Allah) Moy d'owanteedo nandi bee maafa? A d'on yaafu hakkeji, a d'on suddu aybe luttube yimbe maafa. —Mika 7.18

Mo'e Jawmiraawo timmaay, hinnu-ye maako walaa keerol, nde

weeti fuu hinnu-ye maako hesditan, goongaaku maako tabiti.

—Gime Boyki 3.22, 23

Hinnu-ye ma yottoto asamanji, non boo goongaaku ma.

—Jabuura 108.5

O hisni en, naa ngam en kuuwi ko fottani mo, ammaa ngam o endi en. Nde kebd'en ngiiwam bap-tisma, Ruuhu Ceniido danyi en fahin, laatini en yimbe hesbe.

—Titus 3.5

Ngam maajum taa en kula badi-taago leeso laamu Allah haa mo'ere tawete. En keban end'am e mo'ere ton, koondey en tampi fuu. —Ibraniiko'en 4:16

**ALLAH DON EWNA EN EN NGARA
HAA MAAKO**

13

«Kadi, ngare haa mbaɗen kii-ta»—non Jawmiraawo wi'i. «Koo to hakkeji moodon mbooji coy, ɗi ndanwan bana mallimallooje.»

—Esaaya 1.18

Ruuhu e baɗgeteedo mbi'i: «War!» Koomoy nani ɗum, sey wi'a: «War!» Koomoy ɗomɗi, koomoy yiɗi, sey wara, jaba ndiyam ngeendam caahu.

—Wahayu Yuhanna 22.17

«Onon sombe e roondiibe doongle tedduɗe fuu, ngare haa am, mi ittanan on doongle man.»

—Matta 11.28

Jawmiraawo wi'i: «Hey! onon ɗomɗaabe, ngare haa ndiyam.

Onon be ngalaa ceede, ngare, coode, nyaame! Ngare le, coode, naa bee ceede malla saman coggu, coode inaboojam e kosam.

—Esaaya 55.1

Nyalaade timminirde juulde, kayre buri nyalɗe godɗe samdi-neego. Nyande maajum Yeesu ummi, dari caka yimbe. O wolwi bee sawtu, o wi'i: «Koomoy ɗomɗi, wara haa am, yara.»

—Yuhanna 7.37

Nde Yeesu yi'i ɗum, o berni, o wi'i pukara'en maako: «Acce bikkoy pamaroy ngara haa am. Taa kaɗe koy, ngam laamu Allah woɗani irin maakoy.» —Markus 10.14

14 NAA YIMBE FUU LAATI BIBBE ALLAH

Ammaa to godfo wafi kallu-
dum, wanyi deerdum boo, nden
kam o laataaki bingel Allah. Bana
ni godfo sendindirta bikkoy Al-
lah bee bikkoy Saydaanu.

—1 Yuhanna 3.10

Dowaabe Ruuhu Allah fuu,
kambe laati bibbe Allah. Walaa
haaje on pudfita diwnugo yeeso
Allah, ngam Ruuhu ngu o hokki
on, laatinaay on maccube maako,
ammaa bibbe maako. Ruuhu maa-
ko don joodi nder meefen. Ngam
maajum mbi'eten Allah: «Baaba!»

—Roma'en 8.14, 15

Ngam haa on laato laabbe be
ngalaa aybe, on bibbe Allah tim-

mube caka yimbe duniyaaru won-
niibe, hallube. Sey on njayna caka
mabbe bana koode asama.

—Filippi'en 2.15

Ngam maajum o wi'i boo:
«Ngurte caka mabbe, cende bee
mabbe. Taa meeme cobdum.
Nden kam mi jaban on, mi laatoto
baaba mon, onon boo on laatoto
bibbe am worbe e rewbe. Ni Allah
Baawfo wi'i.»

—2 Korintu'en 6.17, 18

Ammaa wodbe njabi nde, nuf-
dini nde. Kambe, nde hokki be
baawde laataago bibbe Allah.

—Yuhanna 1.12

KO ALLAH YECCI DOW YARUGO NGUYKINOOJAM

15

Ko suuno ned'fo laatinta, d'um bangud'um: njeenu e kuude cob'de, cemtiniid'e, e kujidanki labbi e hii-laaji e nganyngu e habre e kaajal e tikkere e jokkirli e luural e bidu'aakuuji, e nganyaandi e wuykere e pijirle kallu'de e kuude god'de irin de'e. Ko mbi'mi on diga booyma, sey mi wi'a d'um fahin: Huuwanbe irin kuude de'e keba-taa joonde nder laamu Allah.

—Galaatiya'en 5.19-21

Sey kuuwen ko fotti ngam en yimbe nyalawma: walaa pijirle kallu'de e wuykere, walaa daakaa-reeku e cobki, en acca jokkirgol e

kaajal boo. Acce Jawmiraawo men Yeesu Almasiihu laamano ngeendam mon fuu. Taa cuklane gid'aadi mon, ngam taa di njaalo on. —Roma'en 13.13, 14

Bone laatanto dawoobe cub haa be d'abbita ngukinoojam, fabboobe haa esaa'i haa inaboojam jama be. —Esaaya 5.11

Taa laar inaboojam no d'am woojiri, no d'am yaynirta nder jar-dugel. Dam mod'oto bee koyd'um, ammaa baawod'on d'am ngatan bana mboodi, hoore ma yiiloto bana to foosokre ngati ma.

—Balndi 23.31, 32

Yeesu jaabi mo: «Yid' Allah Jawmiraawo ma bee bernde ma fuu, bee yonki ma fuu, e bee ruuhu maada fuu. Kanjum woni umroore burnde mawnugo e teddugo. Ndaa didawre fotannde bee maa-re: Yid' keeddid'iraawo maada bana a yid'iri hoore ma.»

—Matta 22.37-39

Nde Yeesu nangi laawol fahin, god'fo wari bee doggugo, tuggi koppi yeeso maako, yami mo: «Moodibbo bood'fo, dume mi wadata haa mi heba ngeendam nduumiidam?» Yeesu jaabi mo: «Ngam dume a wi'atammi mi bood'fo? Sey gooto tan woni

bood'fo, Allah on! A anndi umrooje: Taa mbar hoore, taa wad' njeenu, taa wujju, taa seeda fewre, taa wad' rikisi, teddin baaba ma e daada ma.» Kanke o wi'i: «Moodibbo, dum fuu, mi reeni dum diga mi biigel tawon.» Yeesu yidi mo, laari mo, wi'i mo: «Nden kam lutti sey gootum: Soorru ko a mari fuu, hokku dum talaka'en. Bana non a hebata ndesaari haa asma. Nden war, tokkam.» Nde o nani bolle de'e, bernde maako naawi, o dilli, ngam o diskud'fo masin.

—Markus 10.17-22

A tammi laawol ma fotti na? Teema ngol yahran ma haa maayde.

—Balndi 16.25

Taa este ko'e mon! Allah accataa god'do fijira mo. Ko ned'do aawi fuu, kanjum sodata.

—Galaatiya'en 6.7

Bikkoy am, taa god'do esta on. Bad'do ko fotti, o goongaaajo bana Almasiihu o goongaaajo. Mo accay wad'ugo hakke, don nder junngo Saydaanu, ngam diga fuddam Saydaanu nasti wad'ugo hakke.

—1 Yuhanna 3.7, 8

On anndi hallu'be kebataa bar-kaaji laamu Allah. Taa este ko'e mon! Daakaaje e tokkiibe labbi e jeenoobe e luudu'en, non boo wuy'be e suunaabe riba e wuykoo-be e wad'oobe tufle e jastoo'be, be

fuu be ngi'ataa laamu Allah.

—1 Korintu'en 6.9, 10

Taa acce god'do esta on bee haa-laaji meereji. Ngam daliila kuuje de'e fuu tikkere Allah ukkanto koobeye be d'owtantaako mo.

—Efesu'en 5.6

Taa on numa nanugo wolde Allah tan he'i. Aa'a, sey on mbada ko nde wi'i on.

—Yakuba 1.22

To god'do laari hoore mum bana o maw'do, ammaa o laataaki non, nden kam o majjini hoore maako.

—Galaatiya'en 6.3

«Ngam duud'be koosan innde am, be ngara, be mbi'a: Min woni Almasiihu. Be majjinan yimbe duud'be.»

—Matta 24.5

Hakke nasti duniyaaru ngam daliila ned'fo gooto. Bee hakke man, maayde boo nasti. Maayde laati dow yimbe fuu, ngam be fuu be mbadi hakke. —Roma'en 5.12

To suuno man rimi, dum warti hakke. To hakke mawni, dum riman maayde. —Yakuba 1.15

Tokkiifo gidaadi mum maayan, ammaa tokkiifo Ruuhu Allah heban ngeendam e jam. Tokkiifo gidaadi mum woni konneejo Allah. O d'owtantaako umroore Allah, fakat o waawataa d'owta-naago nde sam. —Roma'en 8.6, 7

«Bad'fo hakke, kanke on maayata. Bid'fo yarataa bone ngam hakkeeji baaba mum, malla baaba

ngam hakkeeji biyum. Bood'fo heban mbarjaari kuude mum bood'fe, kallud'fo boo yaran bone ngam kuude mum kallud'fe.»

—Ejekiyel 18.20

«Haani en perto, en ceyo, ngam deerd'iraawo ma oo, o maayno, o yeediti, o majjuno, o heftaama.»

—Luka 15.32

Goongaaku yahran haa ngeendam, taasnugo halleende yahran haa maayde. —Balndi 11.19

Dume kebnood'on bee kuude mon? Fakat on don cemtira dum jonta, ngam timmoode kuude man wonno maayde.

—Roma'en 6.21

Ammaa saa'i Allah ummitini mo diga maayde, o tabitini mo Bid'fo maako mo o hokki d'um baawde fuu. —Roma'en 1.4

Nde o wolwi bolle de'e, o wi'i bee sawtu: «Laajarus, wurta!» Maaydo wurti, kosde maako e juude maako don taari bee leppi, yeeso maako boo saawaango bee limce. Yeesu wi'i be: «Piste mo, acce mo o dilla.»

—Yuhanna 11.43, 44

Nden o yehi, o meemi doondor-dum maaydo man. Roondiiibe ndari. Yeesu wi'i: «Sukaajo, mi wi'i ma: Umma.» Maaydo ummi, joodi, fufdi wolwugo. . . .

—Luka 7.14, 15

«Baabiraawo yidi yam, ngam mi hokkan yonki am haa mi hoosita ki fahin. Walaa mo hoosata yonki am, mi hokkan ki bee anniya am. Mi woodi baawde hokkugo ki, mi woodi baawde hoositugo ki boo. Bana non kuuwranmi bee umroore Baabiraawo am.»

—Yuhanna 10.17, 18

«Min woni geeto! Mi maayino, ammaa ndaa, mi geeto haa foroy. Mi woodi baawde dow maayde, e dow joonde maaybe boo.»

—Wahayu Yuhanna 1.18

Bana Baabiraawo ummitinirta maaybe, yeeditina be, bana non Bid'fo boo hokkirta ngeendam haa mo o yidi fuu. —Yuhanna 5.21

Taa jab d'owanteebe wofbe, sey min feere am.

«Taa huuwan hoore ma lawru koonduye, koo foto tagdi koondiyey nder asama, malla dow lesdi, malla nder ndiyam les lesdi. Taa sujidan di, taa teddin di

«Taa wolwu innde Allah Jawmiraawo ma meere. Ngam fakat mi hiitoto koomoy kuuwtinirdo innde am ngam kuuje meereeje.

«Hakkilan nyande siwtorde, sen nde bana min Allah Jawmiraawo maada mi umri ma. Nder nyalde joweego a huuwan kuugal ma fuu. . . .

«Teedin baaba ma e daada ma,

bana min Allah Jawmiraawo maada mi umri ma.

« Taa mbar hoore.

« Taa wad njeenu.

« Taa wujju.

« Taa seeda fewre dow keeddifdiraawo ma.

«Taa suuna debbo keeddifda. Taa suuna saare maako, koo gese maako, koo maccudo maako, koo kordo maako, koo ngaari maako, koo wamnde maako, koodume ko keeddifda mari fuu.»

—Tooktaaki Tawreeta 5.7-21

Ndaa, mi don hokka on umroore hesre: Ngidindire. Sey on ngidindira bana mi yidiri on.

—Yuhanna 13.34

A WAAWATAA SUUDAAGO YEESO ALLAH 21

Gite Allah dow laawol bii-Aadama, o don yi'a kootoy nef'fo yahata. Walaa nyibre koo d'owdi baleeri boo ngam haa bad'fo junuuba fuu nyukoro. —Ayuba 34.21, 22

«Woodi nyukkotood'o haa pellen gel mi yi'ataa mo na? Non Jawmiraawo wi'i. Naa min woni gon'do kootoy haa asama e dow lesdina?» —Yeremiya 23.24

Gite Jawmiraawo don kootoy, d'e don ndaara hallube e wood'be. —Balndi 15.3

Ngam walaa cuud'iidum dum wangintaake, walaa sirriijum boo dum anndataake, wangintaake. —Luka 8.17

Walaa ko nyukkanto Allah. Koodume fuu don wangi haa gite maako. Doole en fuu en njaabano ko'e meeden yeeso maako. Ngam wolde Allah don yeedi, don huwa. Nde buri kaafahi kookiye marki mbeldiiji didi ta'ugo. Nde don ta'a haa yotto kawtirde i'e e mbo-sam, waato yonki e ruuhu. Nde don hiito suunooji e numooji berde yimbe. —Ibraniqko'en 4.13, 12

To mi eengi haa asama—an woni ton. To mi we'iti nder joonde maaybe boo—an woni ton. . . . Fakat, ngam maada nyibre man nyibbataa, koo jemma boo laatanto ma bana nyalawma. —Jabuura 139.8 he 12

22 KIITA NDUUMIIKA DOW BE ANNDAA ALLAH

«Bii-nedfo nelan malaa'ika'en muudum, be ngurtina hallube fuu nder laamu Allah, be ngudina be nder yiite. Haa ton be mboyan, be kiryindiran nyi'e.»—Matta 13.41, 42

Joonde maaybe woni timmitirde hallube, heefeerbe yejjitbe Allah fuu njahan ton. —Jabuura 9.18

Ngam asama e lesdi ko en ndaarata jonta, njoodi ngam Allah yidi non tawon. Ammaa dum tammi halkugo bee yiite. Allah jogi dum haa nyande o hiitoto hallube, o halka be. —2 Piyer 3.7

Kambe be hiitorteebe halkere duumiinde, be sendeteebe bee Jawmiraawo e teddungal baawde mum. —2 Tessaloniiki'en 1.9

«To junngo ma malla kosngal ma nastinte nder hakke, ta'u dum, wudin dum daayiidum. Ndikka a nasta ngeendam nduumiidam bee junngo wooto malla kosngal gootal, dow nastugo yiite duumiinge bee terde ma fuu.»

—Matta 18.8

«Be yahreteebe haa yangada nduumiika, ammaa goonga'en keban ngeendam nduumiidam.»

—Matta 25.46

Bernuki Allah mo asama wangi diga jonta. O don bernana yimbe, ngam be teddinaay mo, be luuti muuyo maako. Halleende mabbe hadi goonga wangugo.

—Roma'en 1.18

«Ngam o wadi nyande nde o hiitoto duniyaaru fuu bee goonga, bee godfo mo o subi. O goondiniri dum bee ummitingo mo diga maayde.» —Kuude Nelaabe 17.31

Jawmiraawo anndi no hisnirta tokkiibe mo diga torra mabbe. O anndi boo no o aynirta hallube ngam haa o hiito be nyande kiita. —2 Piyer 2.9

To yiide Allah huuwi ko yidi nder meeden, en kulataa nyande kiita sam, ngam joonde meeden nder duniyaaru ndu laati woore bee nde Almasiihu.

—1 Yuhanna 4.17

Doole en fuu en mbaŋgoya yeeso leeso kiita Almasiihu. Saa'i

maajum koomoy meeden heban mbarjaari deydey kuude mum haa duniyaaru, koo boodfe koo kallufe. —2 Korintu'en 5.10

Mi yi'i maaybe fuu, mawbe e leesbe, be don ndari yeeso leeso laamu. Defte mabbitaama. Nden deftere feere mabbitaama, dum deftere ngeendam. Maaybe kiitama fodde kuude muudum'en bindaade nder defte.

—Wahayu Yuhanna 20.12

Koomoy fuu maayan nde woore, baawodon Allah hiitoto mo.

—Ibraniŋko'en 9.27

Saa'i maajum koomoy meeden jaabanto hoore mum yeeso Allah.

—Roma'en 14.12

Waato haala man fuu darataako dow muuyo ned'fo malla tii-naare mum, sey dow hinnuye Allah.

—Roma'en 9.16

«Allah d'on saatana mantoobe, ammaa o d'on mo'ana yan'kiniibe.»

—1 Piyer 5.5

On anndi mo'ere nde Jawmiraawo men Yeesu Almasiihu wadani on. Koo o diskud'o, o wartiri hoore maako o talakaajo ngam daliila mood'on, haa o riskina on bee talaakaaku maako.

—2 Korintu'en 8.9

Ammaa dokkal ngal Allah hokkata en bee god'fo oo, nandaay bee aybewol Adamu sam. Fakat, yimbe duud'be maayi ngam gooto

wadi aybe. Ammaa mo'ere Allah buri mawnugo piw, non boo dokkal ngal o hokkata yimbe duud'be ngam daliila ned'fo gooto, waato Yeesu Almasiihu.

—Roma'en 5.15

... Ammaa to hakke besdake, mo'ere Allah burtan besdaago. Baawde hakke wangiri bee maayde. Ammaa baawde mo'ere Allah e goongaaku mum d'on wanga bee ngeendam nduumiid'am d'am kefd'en barka Yeesu Almasiihu, Jawmiraawo men.

—Roma'en 5.20, 21

Bee baawde duud'be nelaabe ceedi ummitineeki Jawmiraawo Yeesu, Allah barkid'ini be fuu bee barka duud'ka.

—Kuude Nelaabe 4.33

Allah munyani yimbe nde be andaanoo haala maako, ammaa jonta o umri yimbe kootoy fuu be tuuba, be acca laabi mabbe kalluufi.
—Kuuf'e Nelaabe 17.30

Mi don wi'a on, naa non, ammaa to on tuubaay, on kalkan bana non, on fuu.
—Luka 13.3

O wi'i: «Tuube, ngam laamu Allah badake.»
—Matta 3.2

Piyer jaabi: «Tuube, acce hakkeji mood'on, koomoy jaba ngiiwam baptisma bee innde Yeesu Almasiihu. Nden Allah yaafanto on hakkeji mood'on, o hokkan on Ruuhu maako Ceniingu.»...

«Tuube, ngaylite haa Allah, ngam haa o yaafano on hakkeji mon.»
—Kuuf'e Nelaabe 2.38; 3.19

«Acce kuuf'e mon kalluuf'e fuu, kesditine berde mon e hakkiilooji mon. . . .»
—Ejekiyel 18.31

Cuud'ando aybeeji mum hebaataa saa'a, ammaa mo wangini fi, acci fi, heban hinnuye.
—Balndi 28.13

Ngam suno ngo Allah huuwti-nirta dum, laatinan tuubu, tuubu boo waddan kisndam. Nder suno bana ngo'o, mimsitaare woodaa. Ammaa suno fodde gikku duniyaaru yahran haa maayde.
—2 Korintu'en 7.10

«To kallufo acci wadugo hakkeji, to o d'owtanake umrooje am fuu, to o huuwi ko fotti, ko woodi, nden kam o maayataa, o yeedan fakat.»
—Ejekiyel 18.21

Sey kallufo acca laawol mum, mardo hakke acca numooji mum. O lorto haa Jawmiraawo, kaŋko o endan mo, O lorto haa Allah men, ngam o yaafoto duudum.
—Esaaya 55.7

... waaju yaafuye hakkeji warani on bee Yeesu... Allah boo teddini mo, jo'ini mo haa nyaamo muudum haa o laato mawfo, kisoowo, haa o holla yimbe Isra'iila

laawol tuubugo, hakkeji mabbe njaafe. —Kuufe Nelaabe 13.38; 5.31

Nde Yeesu yi'i nud'dinki mabbe, o wi'i waata-terd'eejo: «Bingel am, hakkeji ma njaafaama.»
—Markus 2.5

«Nan! Mi don dari haa dammugal, mi don silmino. To godfo nani sawtu am, mabbiti dammugal, mi nastan suudu maako, mi nyaamdan bee maako, kaŋko boo, o nyaamdan bee am.»
—Wahayu Yuhanna 3.20

«To on don njaafano wafbe on aybe, Baabiraawo moodon mo asama yaafanto on hakkeji moodon boo.»
—Matta 6.14

Ngam Allah wangini mo''ere mum, haa yimbe fuu kisa. Mo''ere maajum don tiddina en accugo halleende e suunooji duniyaaru fuu, haa en njoodo bee hakkiilo e goongaaku e kulol Allah nder duniyaaru ndu. —Titus 2.11, 12

Tokke numtugo kuuje gondeton, naa kuuje duniyaaru. —Kolossi'en 3.2

Taa kawte bee huuwoobe kuufe meereje de nyibre, ammaa mban-gine kuufe man. —Efesu'en 5.11

Taa dakkotire bee duniyaaru ndu, e kuuje maaru fuu. To goddo dakkotiri bee duniyaaru, o waa-wataa yidfugo Baabiraawo. Noy

duniyaaru wa'i? Yimbe don tokko suunooji muudum'en, be ngi'an huunde, be dabba hebugo dum, be don mantoro maral e baawde. Dum fuu dum iwaay haa Baabiraawo, haa duniyaaru dum iwi. —1 Yuhanna 2.15, 16

Onon tuurtanoobe Allah! On anndaa soobaaku bee duniyaaru dum konnaagu bee Allah na? To on coobri bee duniyaaru, nden kam on laati konne'en Allah. —Yakuba 4.4

Ngiuwe, labbine ko'e moodon, cottine halleende kuufe mon yee-so am, acce huuwugo kalludum. —Esaaya 1.16

«Mi hokkan on berde kесе e ruuhuuji kesi. Mi wurtinan berde caatude nder balli mon, mi hokka on berde delemde.»

—Ejekiyel 36.26

Koomoy hawti bee Almasiihu, laati neddo keso. Ko o latino booyma, saalake, koodume fuu laati kesum. —2 Korintu'en 5.17

Yeesu jaabi mo: «Mi don wi'e bee goonga: Neddo waawataa yi'ugo laamu Allah, sonaa to o danyaama didawre.»

—Yuhanna 3.3

On anndi Almasiihu o goongaa-jo. Ngam maajum on anndi, koomoy huuwi ko fotti, laatake biigel Allah... En anndi walaa biigel

Allah tokkoto wafugo hakke, ngam Biddo Allah don ayna mo, kalludo hebataa meemugo mo.

—1 Yuhanna 2.29; 5.18

... Ammaa jonta hakkeji mon lootaama, on laati yimbe Allah senaabe, on kefi yerduye maako bee innde Jawmiraawo men Yeesu Almasiihu e Ruuhu Allah men.

—1 Korintu'en 6.11

Ngam on laati danyaabe hesbe bee wolde Allah yeere nde timmataa. On danyaabe haa Baabiraawo mo maayataa.

—1 Piyer 1.23

Koomoy jabi Biddo Allah, woodi ngeendam, mo jabaay Biddo Allah, o walaa ngeendam.

—1 Yuhanna 5.12

MAAYUGO HEEDI HAKKE—UMMITAAGO BEE ALMASIIHU

29

Naane kam on maaybeno, ngam on d'owtanaaki Allah, on mbadi aybeeji. . . . Allah ummitini en bee Almasiihu, jo'idini en bee maako haa asamanji. —Efesu'en 2.1 he 6

Almasiihu bee hoore muudum roondi hakkeeji meeden haa bandu muudum dow leggal gaafaangal, ngam haa en laato maaybe hedi hakke, ammaa yeedbe hedi mbood'eenga. —1 Piyer 2.24

On ummiti bee Almasiihu, on kebi ngeendam kesam. Ngam maajum tiitine numooji mon dow kuuje asama, haa Almasiihu joodi haa nyaamo Allah. Tokke numtu-

go kuuje gonde ton, naa kuuje duniyaaru. Ngam on maayi, ngeendam moodon don suudi bee Almasiihu haa Allah.

—Kolossi'en 3.1-3

Koomoy laati godfo Yeesu Almasiihu, tiggii hoore mum bee gidaadi e suunooji fuu haa gaafaangal. Ruuhu Allah hokki en ngeendam, sey en d'owtano Ruuhu maajum bee yonkiiji men fuu.

—Galaatiya'en 5.24, 25

Bana non onon boo ndaare ko'e mon on maaybe hedi hakke, ammaa nder kawtal bee Almasiihu on yeedbe ngam Allah.

—Roma'en 6.11

To godfo aawi dow ngesa suunooji mum, codol ngesa maajum laatoto maayde tan. Ammaa to o aawi dow ngesa Ruuhu, Ruuhu fud'nanan mo ngeendam nduumiidam.
—Galaatiya'en 6.8

«Bana no Muusa biliri mboodi njamndi mbodfeeri dow leggal nder ladde, bana non fe bilan Bii- ned'fo boo. Nden kam koomoy nudd'ini mo heban ngeendam nduumiidam.» —Yuhanna 3.14, 15

«Ndaa ko woni ngeendam nduumiidam: Be anndi an woni Allah goongaajo, gooto, fe anndi boo Yeesu Almasiihu, nelaad'o ma.»
—Yuhanna 17.3

Koomoy nudd'ini Bid'fo, hebi ngeendam nduumiidam. Koomoy sali Bid'fo, hebataa ngeendam sam, ammaa tikkere Allah tabitan dow maako.
—Yuhanna 3.36

Ngam ngeenaari hakke, dum maayde. Ammaa Allah don mo''ana en ngeendam nduumiidam nder kawtal bee Yeesu Almasiihu, Jawmiraawo men.
—Roma'en 6.23

«Mi don wi'a on bee goonga: Koomoy nani bolle am, nudd'ini neld'o yam boo, hebi ngeendam nduumiidam, kiita nangataa mo. O saalake maayde, o yottake ngeendam nduumiidam.»
—Yuhanna 5.24

Ruuhu Allah d'on tabitina see-
damku ruuhuuji men: En biɓbe
Allah fakat. —Roma'en 8.16

Dume woni seedamku ngu? Al-
lah hokki en ngeendam nduumii-
dam, ngeendam dam laati dam
meeden nder Biyyiiko. Koomoy
jabi Bid'do Allah, woodi ngee-
ndam, mo jabaay Bid'do Allah, o
walaa ngeendam. Onon nud'dinbe
Bid'do Allah, mi windani on dum
ngam haa anndon fakat on ngoodi
ngeendam nduumiidam.

—1 Yuhanna 5.11, 12, 13

«Koomoy jogi umrooje am,
d'owtani de, kanke woni gid'do
yam. Baabiraawo yidan gid'do
yam, min boo mi yidan mo, mi

wanginanan mo hoore am.»

—Yuhanna 14.21

Koomoy huuwan ko fotti, ngam
maajum jam e de'ere e hoolaare
laatoto haa foroy. —Esaaya 32.17

Onon on laati biɓbe Allah fakat.
Ngam maajum o hokki on Ruuhu
Bid'do maako nder berde mon,
ngu d'on ewno: «Abba!» waato:
«Baaba am!» —Galaatiya'en 4.6

Allah hokki en Ruuhu muu-
dum. Ngam maajum en anndi fa-
kat en ngoodi kawtal bee maako,
kanke boo d'on wondi bee meeden.

—1 Yuhanna 4.13

To en d'owtanake umrooje Al-
lah, nden kam en anndi mo fakat.

—1 Yuhanna 2.3

ALMASIIHU GONDO NDER NUDDINDO DON SEYNA MO

«Jonta mi d'on yaha haa maad'a, mi d'on wi'a d'um fuu diga mi d'on duniyaaru tawon, ngam haa berde mabbe keewa seyo am.»

—Yuhanna 17.13

«... ammaa mi yi'an on fahin. Nden kam berde mood'on ceyoto, walaa mo ittata seyo mood'on sam.»

—Yuhanna 16.22

Laamu Allah kam, naa d'um haala nyaamdu e njaram, ammaa d'um haala goongaaku e hoolaare bee Allah, e seyo ngo Ruuhu Ceniifo hokkata.

—Roma'en 14.17

Naa min yeedata jonta, ammaa Almasiihu d'on yeeda nder am.

Yaake mi d'on yeeda nder duniyaaru ndu, mi d'on yeeda bee nuddingo Bidfo Allah mo yidi yam, hokki yonki mum ngam am.

—Galaatiya'en 2.20

Bee seyo nyedoton ndiyam haa ceebooje, bana non on ceyorto Allah mo seeboore kisndam.

—Esaaya 12.3

«Mi yecci on d'um ngam haa seyo am hebbina berde mood'on, seyo mood'on boo heewa.»

—Yuhanna 15.11

A sappintam laawol ngeendam, seyo duudngo kebanmi haa maad'a, junngo ma hokkatam welwe-looji duumiifi.

—Jabuura 16.11

«Ammaa to on nananaay Jawmiraawo, to on d'owtanaaki umrooje maako, nden kam o honan on bana o honno kaakaaji mon.»

—1 Samuyila 12.15

On anndaa na? Mo mbad'don ko'e mon maccube mum, kanke d'owtantoodon. To on d'on d'owtano hakke, nden kam on maayan. To on d'on d'owtano Allah, nden kam on keban yerduye maako.

—Roma'en 6.16

Ammaa onon billiibe jonta, o siwtinan on bee amin. Kanjum dum laatoto saa'i Yeesu, Jawmiraawo men mo asama, wangata haa duniyaaru, kanke e malaa'ika-

'en maako, seedoobe baawde maako. O waran bee yiite hubbanngengam haa o hiito heefeerbe be teddinaay Allah, e koobeye be d'owtanaaki linjiila Jawmiraawo men Yeesu. Kambe be hiitorteebe halkere duumiinde, be sendeteefe bee Jawmiraawo e teddungal baawde mum.

—2 Tessaloniiki'en 1.7-9

«Ndaa mi d'on wallinana on hande barka e naaloore. Sey on cuba! Barka laatanto on, to on d'owtanaake umrooje Allah Jawmiraawo mon, de umranmi on hande. Ammaa naaloore laatanto on, to on d'owtanaaki umrooje de'e . . .»

—Tooktaaki Tawreeta 11.26-28

De fuu de teddinan Allah, de ceedoto: «Yeesu Almasiihu woni Jawmiraawo.» —Filippi'en 2.11

«Koomoy seedi yam yeeso yimbe, min boo mi seedoto mo yeeso Baabiraawo am mo asama. Ammaa mo seedaaki yam yeeso yimbe, min boo mi seedataako mo yeeso Baabiraawo am mo asama.»
—Matta 10.32, 33

Ngam koomoy sali Bid'fo, sali Baabiraawo boo. Mo jabi Bid'fo, jabi Baabiraawo boo.
—1 Yuhanna 2.23

Ngam maajum, to god'fo semti yam e bolle am, Bii-ned'fo semtan mo yaake o warata bee ted-

dungal maako e ngal Baabiraawo maako, e ngal malaa'ika'en senii-be.
—Luka 9.26

Ndaa wolde hoolniinde: to en maaydi bee maako, en ngeedan bee maako boo. To en don munyana bone, en laamoto bee maako boo. To en calake mo, kanke boo o saloto en.
—2 Timote 2.11, 12

To a seedake bee hunduko ma: «Yeesu woni Jawmiraawo», to a nuf'dini bee bernde ma Allah ummitini mo diga maayde, nden kam a hisan. Nuf'dind'fo bee bernde hefan yerduye Allah, ceediifo Almasiihu bee hunduko boo hisan.
—Roma'en 10.9, 10

Kakkile, ayne! Ngam konneejo moodon, waato Iblisa, don halli bana mbarooga mbeelaanga tefannga mo o nyaama. —1 Piyer 5.8

«Ngam a mabbita gite mabbe, a wurtina be nyibre, a yahra be haa annoora; a hisna be baawde Saydaanu, be nasta baawde Allah, ngam haa be keba yaafuye hakkeji mabbe, be nasta joonde mabbe caka subaabe Allah bee nuddingo yam.»—Kuude Nelaabe 26. 18

Too, baawodon Ruuhu Allah yahri Yeesu haa ladde ngam Iblisa jarribo mo. Ammaa Yeesu wi'i mo: «Dillu, accam, an Iblisa,

ngam deftere wi'i: Sujidan Allah Jawmiraawo maada tan, kanke feere maako a huuwanta.» Saa'i maajum Iblisa acci Yeesu, nden malaa'ika'en ngari haa maako, kuuwani mo. —Matta 4. 1 he 10, 11

Kalludo oo waran bee baawde Saydaanu, huuwan kuude mawde e kaayefiiji pewooji.

—2 Tessaloniiki'en 2.9

Yeeso do, cembide nder kawtal mon bee Jawmiraawo. Acce baawde maako mawde cembidina on. Koo'e balmi Allah fuu ngam haa on keba dartanaago dabareeji Iblisa. —Efesu'en 6. 10, 11

Bibbe man ngoodi bandu e yiyam, ngam maajum Yeesu bee hoo-re muudum laati bana mabbe, o hoo'i bandu bana ndu mabbe. O wadi dum ngam haa, bee maayde maako, o halka mardo baawde dow maayde, waato Iblisa.

—Ibraniiko'en 2.14

Mo accaay wadugo hakke, don nder junngo Saydaanu, ngam digafudam Saydaanu nasti wadugo hakke. Ngam maajum Almasiihu wari halkugo kuude Saydaanu.

—1 Yuhanna 3.8

To non kam, moy waawata sendugo en bee yiide Almasiihu? Bone na, billaare na, toonyaare

na, weelo na, talakaaku na, joote na, malla kaafahi? Ammaa nder kuuje de'e fuu en keban jaalorgal timmungal bee ballal Almasiihu, gid'do en.

—Roma'en 8.35 he 37

Ngam maajum tuubane Allah. To on ndartake Saydaanu, o doggan on. Badite Allah, kanke boo o badititto on. . . .

—Yakuba 4.7, 8

Baawo maajum kallufo go wangan. Ammaa Yeesu, Jawmiraawo men mbaran mo bee poofde hunduko mum, halkan mo bee banguki mum saa'i o waroyta. Kallufo oo waran bee baawde Saydaanu, huuwan kuude mawde e kaayefiiji pewooji.

—2 Tessaloniiki'en 2.8, 9

YIIDE MEN DON HOLLA NO EN DON LAATI PUKARA'EN YEESU

37

To mi anndi wolwugo d'emfe yimbe e malaa'ika'en fuu, ammaa mi walaa yiide, nden kam mi nandan bee njamndi iidoori malla bee kɔnsiire hooloore.

—1 Korintu'en 13.1

Ammaa Ruuhu Allah d'on maw-nina nafuda feere, waato yiide e seyo e hoolaare e munyal e end'am e mboodeenga e goongaaku e yan-kinaare e nangtaare. . . .

—Galaatiya'en 5.22, 23

Nden o wolwani mo d'id'awre, o yami: «Simon bii Yuhanna, a yidi yam na?» O jaabi: «A anndi mi yidi ma.» Yeesu wi'i mo: «Hakkilan baali am.»

—Yuhanna 21.16

Yeesu tokki wi'ugo: «To on ngidi yam, on njogoto umrooje am.»

—Yuhanna 14.15

To god'fo wi'i yidi Allah, ammaa d'on wanya deerdum, o fewi. To o yid'aa deerdiiko mo o yi'ata, noy o waawrata yid'ugo Allah mo o meedaay yi'ugo? En anndi naane en d'onno nder maayde, ammaa jonta en nasti ngeendam. En anndi d'um ngam en ngidi deerdiraa-be men. Ammaa mo walaa yiide, d'on nder maayde tawon.

—1 Yuhanna 4.20; 3.14

«To on d'on ngid'indira, nden kam yimbe anndan onon on pukara'en am.»

—Yuhanna 13.35

Minin min seedooɓe ko o huuwi nder lesdi Yahuudu'en e haa Uru-saliima fuu. Be mbari mo bee bilugo mo haa leggal gaafaangal. Ammaa Allah ummitini mo diga maayde nyande tatabre, wɔngini mo haa amin. O wɔnganaay yimbe fuu, sey minin. Minin laati seedooɓe ɓe Allah aarti subugo. Baawo Allah ummitini mo diga maayde, min nyaamdi, min njardi bee maa-ko. —Kuude Nelaabe 10.39-41

Asaweere woore ɓaawoɗon, pu-kara'en ɗon moobti nder suudu fahin, Tomas ɗon wondi bee maɓ-ɓe. Dammugal ɗon hubli, ammaa Yeesu wari, dari caka maɓɓe, wi'i:

«Jam laatano on.» Nden o wi'i To-mas: «Waddu hoondu ma haa ɗ'o, laar juude am, waddu juɗɗo ma, nastin ngo nder wuttudu am, accu waabaago, nufɗin.» Tomas jaabi mo: «Jawmiraawo am, Allah am.» —Yuhanna 20.26-28

Baawo Yeesu ummiti diga maayde, nyande Alat fajiri cub, o wɔngani Mariyama mo Magdala tawon. (Dum kaŋko mo Yeesu riiwno ginnaaji joweefidi e mum.) —Markus 16.9

Allah acci mo o maaya ngam da-liila aybeeji men. O ummitini mo boo ngam haa en keba yerduye maako. —Roma'en 4.25

UMMITINEEKI LAATI TAMMUNDE MEEDEN MAWNDE

39

« . . Wakkati waran, d'um wadi jonta maa, haa maaybe nana sawtu Bidfo Allah, nanbe mo fuu ngeedan. Taa d'um haydina on, ngam saa'i waran, haa maaybe nder genaale fuu nana sawtu maako, be ngurto genaale mabbe. Huuwoobe bood'um ummititto ngam be keba ngeendam nduumiidam, ammaa huuwoobe kallud'um ummititto ngam hiiteego.»

—Yuhanna 5.25 he 28, 29

Nde en ngiiwi ngiiwam baptisma, en kawti bee Yeesu Almasiihu. On anndi bood'um d'um kawtal bee maayde maako. Nder ngiiwam baptisma en uwdaama bee

maako. Ammaa bana kanke o ummiti diga maayde bee baawde Allah kaayeeffije, bana non enen boo en kebi yeed'ugo nder ngeendam kesam. To en kawti bee maako nder maayde nandunde maayde maako, nden kam en ummititto boo bana maako. —Roma'en 6.3-5

To Almasiihu d'on huuwa nder moodon, . . . ammaa Ruuhu Allah hokkan on ngeendam, ngam on kebi yerduye Allah. Allah ummitini Yeesu Almasiihu diga maayde. To Ruuhu maako d'on joodi nder moodon, nden kam o yeeditinan balli mon maayandi boo bee Ruuhu maajum. —Roma'en 8.10, 11

40 EN LAATO SENIIBE NGAM JAWMIRAAWO

O hisnan en baawde konne'en meeden, haa en kuuwana mo bilaa kulol, ngam haa en laato yimbe maako goonga'en wakkati ngeendam meeden fuu. —Luka 1.74, 75

Soobiraabe am, bolle Allah de'e fuu laatani en. Ngam maajum en labbinu ko'e men, en ittu ko sobnata bandu malla ruuhu. Sey en laato senaabe timmuɓe, en hulɓe Allah. —2 Korintu'en 7.1

«Min mi don yiiwa on ngiiwam bap-tisma bee ndiyam ngam see-daago on tuubi. Ammaa garand'o ɓaawo am yiiwan on ngiiwam bap-tisma bee Ruuhu Ceniido e bee yiite. Kaŋko o ɓuri yam baawde

piw. Mi he'aay sam mi turo, mi ita pade maako.» —Matta 3.11

On laati subaabe ngam daliila muuyo Allah Baabiraawo. Ruuhu maako seni on, haa on d'owtano Yeesu Almasiihu, haa yiyam maako labbina on. . . . —1 Piyer 1.2

To goddo labbini hoore mum e kuuje kallude de mbi'mi, nden kam jawmu saare huuwtiniran mo ngam kuuje marde saman, ngam o cenaado, nafoowo jawmum ngam kuude boodde fuu. —2 Timote 2.21

Ammaa bana Allah ewniido on o Ceniido, laate onon boo on seniibe nder ko mbaɗoton fuu. —1 Piyer 1.15

EN LAATO SENIIBE NGAM JAWMIRAAWO 41

Ngam maajum Yeesu boo maayi yaasi dammugal berniwol, ngam haa o labbina yimbe diga hakke muudum'en bee yiyam maako. —Ibraniŋko'en 13.12

Diga o tagaayno duniyaaru, o subu en haa en laato yimbe maako nder kawtal bee Almasiihu, en ndaro yeeso maako en senaabe be ngalaa aybe. O yidi en. Sey on borno neddo keso mo Allah tagi dow jaati mum, haa on kuuwa potudum, ceniidum fodde goonga Allah. —Efesu'en 1.4; 4.24

Buuwol laatoto ton, bi'eteengol Laawol-ceniingol. Cobdo yahataa dow maagol, sey yimbe Jawmiraa-

wo tan. Tokkiido ngol, koo fanda-hakkiiloojo boo, majjataa.

—Esaaya 35.8

Ammaa to en tuubi hakkeeji meeden yeeso Allah, en mbaawan hoolaago mo ngam wolde maako don tabiti. O yaafoto hakkeeji meeden, o labbinan en diga aybe meeden fuu. —1 Yuhanna 1.9

Nde kuuje de fuu kalkan bana ni, on anndi no njoodortoodon. Sey on njoodo nder senaare, on tokko Allah bee goonga.

—2 Piyer 3.11

Tiine joodaago jam bee koomoy. Tiine besdaago nder senaare, ngam bilaa maare walaa mo yi'ata Jawmiraa. —Ibraniŋko'en 12.14

42 YIMBE HEEW BE BEE RUUHU CENIIDO

«Onon hallube maa, on anndi hokkugo biɓɓe moodon kuuje boodɗe. Sakko Baabiraawo moodon mo asama, o burataa hokkugo Ruuhu Ceniingu haa torotoobe mo na?»
—Luka 11.13

Nde ɓe timmini do'aago, nokkuure nde ɓe kawti haa mum dimbi. Be fuu ɓe keewi Ruuhu Ceniido, ɓe puɗɗi waajingo habaru Allah bilaa kulol.

—Kuudɗe Nelaabe 4.31

Ammaa onon kam, gid'aadi mon njaalataako on. On don d'owtano Ruuhu Allah, to fakat Ruuhu maajum don joodi nder moodon. Mo hebaay Ruuhu ngu Al-

masiihu hokkata, laataaki mo maako.
—Roma'en 8.9

Mi nastinan Ruuhu am nder moodon, haa on tokko kiitaaji am, on d'owtano umrooje am.
—Ejekiyeel 36.27

«Fahin, Allah hokkan on Ruuhu Ceniingu, on tammi hebugo baawɗe maako. On ceedoto haala am»
—Kuudɗe Nelaabe 1.8

Barnabas o godɗo boodɗo, keewɗo baawɗe Ruuhu e nuɗɗinki. . . .
—Kuudɗe Nelaabe 11.24

Pukara'en haa Antakiya ceyi masin, ɓe keewi Ruuhu Ceniido.
—Kuudɗe Nelaabe 13.52

ALKAWALJI MBOODDI DI ALLAH WADANI NUDDINBE

43

Jawmiraawo o badiid'o ta''a-ber-
de'en, o wallan ittube tammunde
fuu. —Jabuura 34.19

«Kuuje de fuu, junngo am huuwi
de. Min mi mari de. Ndaa be'e
ndaaranmi: Yan'kiniibe e ta''a-ber-
de'en, diwnanbe ngam wolde am.»
—Esaaya 66.2

Yeesu jaabi mo: «Koni a wi'i: To
a waawi? Haa nuddind'o koodu-
me fuu heboto.» —Markus 9.23

«O woostan gondi maβbe fuu.
Walaa maayde, walaa mettambe-
ram, walaa bojji, walaa naawdum
ton. Kuuje booymaaje fuu caala-
ke.» —Wahayu Yuhanna 21.4

Hoola Jawmiraawo, huuw mboo-

deenga, jooda nder lesdi ma, seyo-
ra goongaaku Allah.

—Jabuura 37.3

Soobiraabe am, taa kaydine bo-
neeji di on njarata, bana di kaydi-
niidi. Ndikka seyaago ngam on
d'on kawta nder bone Almasiihu
ngam haa on keewa seyo yaake
teddungal maako wangi.

—1 Piyer 4.12, 13

«Aarte suklanaago laamu Allah
e muuyo muudum, nden kam o
humtanan on haaje moodon fuu.»
—Matta 6.33

Yeesu jaabi mo: «Koni a wi'i: To
a waawi? Haa nuddind'o koodu-
me fuu heboto.» —Markus 9.23

Jonta o waawan wallugo estaafe, ngam kaŋko bee hoore maako o estaama, o yari bone.

—Ibraaniŋko'en 2.18

Allah, dokkoowo en jam, hokkan on jaalorgal timmuŋgal dow Saydaanu, neebataa. . . .

—Roma'en 16.20

Fakat, goongaajo yaran boneeji d'uudfi, ammaa Jawmiraawo wurtinan mo torraaji fuu.

—Jabuura 34.20

«To a ta'i caka ndiyam, min mi wondan bee ma, maaje cuddataa ma. To a ta'i caka yiite, a wulataa, d'emŋgal yiite naawnataa ma.»

—Esaaya 43.2

En anndi, to god'fo yidfi Allah, nden kam koodume fuu laatoto ngam hayru maako ngu Allah tammini mo fodde anniya muudum.

—Roma'en 8.28

Jarribooje kebfde on, don keba yimbe fuu. Ammaa Allah o koolniid'o, o accataa on njarribe ko buuri sembe mon. To o jarribake on, o hokkan on sembe munyango d'um boo haa on kisa.

—1 Korintu'en 10.13

Hooreejo liman'en meed'en wawwi yurmingo tampe meed'en, ngam kaŋko o nani estooji kal kal bee meed'en, ammaa o wadaay hakke.

—Ibraaniŋko'en 4.15

Mi hokkan jaaliibe baawde jood'aago kombi am dow leeso laamu am, bana no min boo mi jaali, mi don joodi kombi Baabiraawo am dow leeso laamu maako.

—Wahayu Yuhanna 3.21

Ndaa ko mi hokkata jaaliid'o: Mi laatoto Allah maako, o laatoto biyam. —Wahayu Yuhanna 21.7

«Mard'o noppi, sey nana ko Ruuhu wi'ata jama'aaje nuddinbe! Mi hokkan jaaliibe baawde nyaamugo sibbe lekki ngeendam gonki nder jarne Allah.» Jaaliibe, huuwanbe muuyo am haa timmoode, mi hokkan be baawde de kebmi haa Baabiraawo am, haa be laa-

mano ummaatooje bee caatal, be pusa de bana mahoowo pusrata payande. Mi hokkan be horre fajiri boo. —Wahayu Yuhanna 2.7, 26-28

Jaaliibe bornoto daneeje bana non, mi wilataa inde mabbe haa deftere ngeendam. Yeeso Baabiraawo am e malaa'ika'en muudum, mi seedoto be laati yimbe am. Mi laatinan jaaliibe dangrange nder haykaliiru Allah am, be meetataa sottugo ton. Mi windan inde Allah am dow mabbe, e inde berniwol Allah am, waato Urusaliima kesol ngol jippoto asama diga Allah am. Mi windan inde am hesre dow mabbe boo.

—Wahayu Yuhanna 3.5, 12

Ammaa te'be e te'aabe mi don hokka be umroore, nde iwaay haa am, ammaa haa Jawmiraawo: Taa debbo sendira bee gorum. Ammaa to a sendiri bee maako, sey o joofo bilaa gorko, malla o narra bee goriiko fahin. Gorko boo, taa seera debbo mum. Debbo te'aadfo laati kabbaadfo yaake goriiko don bee yonki. Ammaa to gorko maayi, debbo rimdi. To o yidi, o jaban te'eego, ammaa sey o teera bee gorko Masiihinkeejo.

—1 Korintu'en 7.10, 11, 39

Bana debbo te'aadfo: Umroore tawreeta habbi mo haa goriiko yaake gorko don bee yonki. To gorko maayi, debbo rimdi e um-

roore nde'e. Ngam maajum, to o wondi bee gorko feere saa'i goriiko geeto, nden kam o jeenoowo. Ammaa to goriiko maayi, umroore maajum walaa dow maako, o wadaay njeenu to o te'i bee gorko feere.

—Roma'en 7.2, 3

«Koomoy seeri debbo muudum, bangi god'fo, wadi njeeni, mo te'i debbo ceeraadfo boo, wadi njeenu.»

—Luka 16.18

«Ammaa min mi don wi'a on: Koomoy seeri debbo muudum naa ngam o nangi mo nder njeenu, nden kam o laatini mo jeenoowo, to o te'i bee gorko feere. Koomoy te'i debbo ceeraadfo boo, wadi njeenu.»

—Matta 5.32

«To mi taaskitinani on joonde, mi loroto haa mood'on, mi yahra on haa nokkuure am, ngam haa on ngona haa ngonmi.»

—Yuhanna 14.3

«Mi badi warugo. Joga ko marfa, ngam taa koomoy jafita meetalewol jaalorgal maadfa.»

—Wahayu Yuhanna 3.11

Ngam maajum, to god'fo semti yam e bolle am hande caka yimbe marbe hakke, accube Allah, nden kam Bii-ned'fo boo semtan mo to o wardi bee malaa'ika'en seniibe e tedduŋgal Baabiraawo.»

—Markus 8.38

«Nden alaama Bii-ned'fo wangan haa asama. Saa'i maajum um-

maatooje duniyaaru fuu mboyan, be ngi'an Bii-ned'fo don wara dow duule asama, bee baawde duud'fe e tedduŋgal mangal.»

—Matta 24.30

Onon boo, sey munyon! Taa come, ngam nyande garki Jawmiraawo badake.

—Yakuba 5.8

«Bana ma'ere ma'irta haa asama, diga fuunaange haa hiirnaange, non boo nyalaade garki Bii-ned'fo laatorto.»

—Matta 24.27

Bana non Almasiihu boo hokki yonki muudum nde woore ngam o itta hakkeji duud'be. O wangan didawre, naa ngam o itta hakkeji, ammaa ngam o hisna reenbe mo.

—Ibraniŋko'en 9.28

(Malaa'ika'en) mbi'i: «Onon Galili'en, koni on don ndari, tiji dow? Yeesu oo, mo eengti, acci on, o loroto bana on ngi'i o dilliri asma.» —Kuufe Nelaabe 1.11

Soobiraabe am yidaabe, jonta en laati bikkoy Allah. Ko en tami laataago, laabaay tawon. Ammaa en anndi fakat, to Almasiihu wangi, en laatoto bana maako, ngam en ngi'an mo bana no o wa'i. Koomoy tammoto nandugo bee Almasiihu, daayoto halleende fuu, bana Almasiihu daayori nde. —1 Yuhanna 3.2, 3

«Nane! Mi don wara bana gujjo! Barka laatanto aynudo, kakki lanando limce muudum ngam taa

o yaha o tembo, taa o semta yeeso yimbe!» —Wahayu Yuhanna 16.15

«Onon boo, taaske, ngam Bii-ned'fo waran saa'i on numaay.» —Luka 12.40

«Wakkati man be ngi'an Bii-ned'fo don wara dow duule bee baawde e teddungal mangal.» —Luka 21.27

«Bii-ned'fo waran nder teddungal Baabiraawo muudum, kanke e malaa'ika'en maako, o warjoto koomoy fuu deydey kuufe muudum.» —Matta 16.27

«To Bii-ned'fo wari nder teddungal muudum bee malaa'ika'en muudum fuu, o joodoto dow leeso laamu maako.» —Matta 25.31

WOLDE ALLAH

«Asama e lesdi njinnan, ammaa bolle am njinnataa sam.»

—Luka 21.33

Ngam walaa annabaaku iwnguu haa muuyo neddo. Ammaa Ruuhu Ceniingu nasti hakkiilo annabo'en haa be mbolwi ko Allah wi'i be.

—2 Piyer 1.21

Ko winda nder defte man fuu, dum laati bee wahayu Allah. Dum wallan anndingo goonga, e wangingo boofi, e wo'itingo aybeeji, e ekkitingo ko fottani Allah.

—2 Timote 3.16

Wolde ma woni pittirla ngam palande am, nde jayngol dow laawol am.

—Jabuura 119.105

DO'AARE BEE YAAFUYE

... «Ya Baabiraawo amin mo asama, a Ceniido, wad' koomoy fuu teddina innde ma. Wanginan min laamu ma. Muuyo ma laato naa haa asama tan, ammaa haa caka amin nder duniyaaru boo. Hokku min nyaamdu deydey haaje amin hande. Yaafana min aybeeji amin, bana no minin boo min njaaforanto wad'be min aybe. Aynu min ngam taa Saydaanu esta min, min acca nuddinki, ammaa wurtin min junngo Saydaanu. Ngam an mari laamu e baawde e teddungal, haa foroy. Aamiina!»

—Matta 6.9-13

Published in numerous languages by World Missionary Press as God supplies funds in answer to prayer. If you would like more copies for careful distribution, please write to us in English or visit www.wmpress.org.

World Missionary Press, Inc.
P.O. Box 120
New Paris, IN 46553-0120 USA